

Leto XVIII.

Štev. 1.

Uredništvo in uprava se nahajata v Kranju štev. 173.
Telefon štev. 73.
Naročnina do konca leta 35 D, polletno 20 D, četrtletno 10 D.
Izhaja vsako soboto

Gorenjec

Tednik za gospodarstvo, socialno politiko in prosveto

Dopise sprejema uredništvo do srede zvečer. Rokopisi se ne vračajo. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.
Za odgovor priložite znamko
Govorilne ure uredništva ob ponedeljkih od 9. do 12. ure dopoldne.

Po osemnajstih letih

Po poldrugem mesecu, dne 17. marca, bi lahko praznovali osemnajsto obletnico, odkar je izšla enajsta in zadnja številka sedemnajstega letnika „Gorenjca“, „političnega in gospodarskega lista“. Zadržala ga je vojna vihra in neusmiljena avstrijska cenzura.

Po osemnajstih letih pa se je dvignil „Gorenjec“ k novemu življenju. Grčav je in krepak in dostikrat se je že govorilo, da bi ga kazalo zbuditi. Če stopa torej s prvo številko svojega osemnajstega letnika spet pred gorenjsko javnost, ga bo le-ta sprejela ne le kot potrebno glasilo Gorenjske, ampak tudi kot starega in že dolgo pričakovanega znanca.

V naših dneh, ko je tisk vse važnejše orožje nego je bil v predvojnih časih, je tednik za Gorenjsko neobhodna potreba. In kjerkoli smo načeli vprašanje požitve „Gorenjca“, povsod smo našli pripravljenost, veselje in navdušenje. Zato se nismo nič več obotavljali, ampak smo to misel, ki je živela skrito v tolikih posameznikih, kar brž uresničili. Vesel odmev je vzbudila novica o prerobenem „Gorenjcu“ med gorenjskim ljudstvom. Zato je torej današnji dan kar pomemben za vso Gorenjsko, ki je spet dobila svoje nekdanje tako priljubljeno glasilo.

Časi se izpreminjajo. Vsaka doba ima svoje zahteve in svoje težave. Stari „Gorenjec“ se bo v novi obleki docela prilagodil današnji dobi. Njegov podnaslov pravi, da se bo bavil z gospodarstvom, socialno politiko in prosveto. Pri tem seveda ne bo zemarjal zgolj informativnih pregledov domače in zunanje politike.

Morda je ni stvari, ki bi bilo danes o njej težje pisati, kakor je gospodarstvo. Pa v kljub nehvaležnemu poslu, ki se ga loti pisec o gospodarskih vprašanjih, je zaslužnost takega dela v dobi spreminjanja, nejasnosti, depresije prav posebno velika. Naš list bo s sodelovanjem prvovrstnih gorenjskih gospodarskih strokovnjakov poskušal reševati težave, pojasnjevati nejasnosti in kazati pot in smer. Velja pa pripomniti, da bo vršil to v duhu evangeljskih načel o pravičnosti in ljubezni, ki se morata uveljavljati tudi v gospodarstvu, in da bo branil pri tem vsekdar interese delovnega ljudstva. Obširno poprišče se s tem nudi našemu listu. Upoštevati bo moral križe in težave našega gorenjskega kmečkega gospodarstva in vseh njegovih panog, spremljati bo moral boje obrtništva za obstanek, poročati bo moral o težkočah in možnostih naše trgovine, opazovati bo moral razvoj industrije, ki v zadnjem času na Gorenjskem v silnih skokih napreduje. Pozabljati pri vsem tem ne bo smel tudi posebnih panog narodnega gospodarstva, ki so za Gorenjsko posebno pomembne, med drugimi tujskega prometa.

Poleg teh strogo gospodarskih vprašanj pa nas pretresajo tudi druga, ki zadevajo naše medsebojne odnose in jih obsega pojem socialne politike. Občinske zadeve se bodo obširno obravnavale v našem listu, vsem oblastvom

bodo naši stolpci za razne objave vedno na voljo. Delavsko vprašanje dobiva na Gorenjskem svoje posebno obeležje, njemu bo treba posvetiti posebno pozornost. Brezposelnost je zajela tudi gorenjsko mladino. Naš list bo poskušal najti pota, da se to strašno zlo omili vsaj okviru naših razmer in z načini, ki jih zmoremo. Toliko drugih vprašanj je, ki segajo v odnose človeka do človeka, človeka do družbe in njenih naprav. Prav nobenemu naš list ne bo odtegoval svoje pozornosti. Saj hoče iti z duhom časa naprej in mora ostati zmeraj aktualen, zmeraj v službi ljudstva, ki mu je namenjen.

Prosvetno delo je po vsej naši ožji domovini seglo najgloblje nemara vprav na Gorenjskem. Neizbežno je zato, da se list s posebno skrbjo po zadnjih pretresljajih posveti naši ljudski prosveti. Ne bo samo poročal o delu v društvih, to delo bo poskušal s posebnimi prispevki tudi olajšati, ga izpopolniti in poglobiti. Ohranjal pa bo stalno vez s prosvetnim delom drugod in s splošno pomembnimi kulturnimi pojavi in dogodki.

Tako bo „Gorenjec“ naši dobi primerno zajel vse plati življenja. Postal bo sodelavec pri splošni izomiki najširših plasti gorenjskega ljudstva, postal mu bo svetovavec in vodnik, kar mu je bil že pred leti.

Ker bo tako ves koreninil v našem slovenskem ljudstvu, bo lahko tudi izraznik njegovih misli in želja. Poudarjal bo zato ob vsaki priliki, da je laž in natolcevanje, če kdo to ljudstvo označuje kot protidržavno in „nacionalno“. Naš narod je res zrastel s svojo zemljo, našemu narodu so bile iz srca in duše govorjene besede našega kralja, ko je potrdil narodno svojstvenost vseh treh bratov, ki pa naj bodo dobri Jugoslovani, — toda zavesti dolžnosti in ljubezni do naše narodne države, ki naj bi bila nam vsem svoboden dom, pa naš narod kljub težavam in črnim dnevom ni izgubil niti za hip. Zaradi te države potrpi, če mu kaj ni prav, ker ne izgubija vere v njeno bodočnost. Končno je pa naše ljudstvo globoko verno. In katoličan mora spoštovati vsako državno oblast, katoliški kristjan mora biti najboljši državljan!

Če hoče naš list delati iz našega ljudstva in zanj, se mora vsekdar ravnati po katoliških načelih, ki naj vedijo sleherni človeško dejanje. Po svojih skromnih močeh bo zato podpiral delo za versko obnovo in poglobitev, ki ga vrši katoliška akcija. Zakaj dobro se zaveda, da je v tem začetek in konec vsakega človeškega prizadevanja. Prerobenje v Kristusu more edino prinesiti rešitev vseh vprašanj, ki razkrajajo naše gospodarsko, socialno in duhovno življenje. Pridružil se bo tako „Gorenjec“ delu katoliške akcije, njenemu laičnemu apostolatu v naši družbi.

Naj bi krog prijateljev „Gorenjca“ zajel sleherni gorenjski hišo! Naj bi „Gorenjec“ uresničil vsaj trohico tiste dobrega, kar bi rad ustvaril! Prijatelji naši, bodite z nami! Bog daj srečo!

Politični razgledi

(Od našega belgrajskega poročevalca)

Nova vlada

V soboto, 27. januarja, smo dobili po odstopu vlade dr. Milana Srškiča nov kabinet, ki mu načeljuje bivši večkratni ministrski predsednik g. Nikola Uzunović. Novi predsednik vlade je star, preizkušen politik, eden izmed prvakov bivše srbske radikalne stranke in dolgo let najzvestejši Pašičev sodelavec. Sedaj je predsednik Jugoslovanske nacionalne stranke. Nova vlada ima dva nova ministra, Nikolo Uzunovića in Juraja Demetrovića, ministra za trgovino. Iz prejšnje Srškičeve vlade so izpadli trije ministri, prosvetni minister dr. R. Stanković, hrvatski župnik Pavle Matica in dr. Milan Srškić. V Uzunovićevo vladi sta ostala tudi oba slovenska ministra Ivan Pucelj kot minister za socialno politiko in narodno zdravje ter dr. A. Kramer kot minister brez listnice. Nova vlada bo stopila ob prvem sklicanju narodnega predstavništva pred parlament in senat in podala deklaracijo o svojem bodočem delu.

Finančni odbor

V kratkem se bo sestel k svojim rednim sejam tudi finančni odbor narodne skupščine, kateremu je finančni minister dr. Milorad Djordjević predložil v proučitev proračun za l. 1934/35 in finančni zakon. Finančni odbor bo moral v najkrajšem času dokončati svoje delo in predložiti proračun plenumu narodne skupščine. V političnih krogih se pričakuje, da bo sklicana narodna skupščina v drugi polovici tega meseca in začela z redno proračunsko debato. V parlamentu sprejeti proračun mora iti nato še v razpravo pred senat in bo šele nato končno veljavno sprejet.

Naše politične stranke

V naši državi imamo sedaj tri politične grupacije, ki imajo dovoljenje za svoj obstoj v smislu zakonskih določil notranjega ministrstva. Prva je Jugoslovanska nacionalna stranka, ki ji predseduje Nikola Uzunović, sedanjí ministrski predsednik, druga se imenuje Jugoslovanska narodna stranka in ji predseduje dr. Svetislav Hodžera. Vodstvo te stranke, ki predstavlja v narodni skupščini poseben devetčlanski poslanski klub, je te dni predložilo notranjemu ministru Živojinu Laziću podatke, na podlagi katerih je zaprosilo za potrditev stranke. Zakon predpisuje namreč, da mora biti sleherni stranka organizirana v dveh tretjinah vseh banovin (torej v šestih) in imeti organizacije v polovico srezih naše države. Vse te pogoje je narodna stranka izpolnila. V Sloveniji je organizirana v devetih pol. okrajih. Tretja stranka je Jugoslovanska radikalno-socialna stranka, ki si je pred nedavnim časom izvolila za svojega predsednika srbskega proto (župnika) dr. Vojslava Janjića. Ta stranka se šele organizira in nima dosedaj v parlamentu še nikakega zastopstva. Te dni se snuje tudi četrta stranka, za katero se zanimajo tudi nekateri slovenski krogi, to jo Jugoslovanska socialnodemokratska stranka. Pričakovati je, da bodo voditelji te nove snujoče se stranke v kratkem predložili notranjemu ministru v odobritev statute nove stranke. Eden najvidnejših zastopnikov bodoče stranke je generalni sekretar delavskih zbornic dr. Živko Topalović.

—o—c.

Resnica o krizi

Nekaj let sem smo že navajeni vsako nesrečo, vsako težavo razlagati, morda celo opravičevati s krizo. Če gledamo dolge vrste brezposelnih, če beremo o ameriških farmarijih, ki izlivajo mleko v vodo, ker ga ne morejo prodati za tako ceno, da bi se jim izplačal trud, če beremo, da kurijo ladje in stroje s koruzo in pšenico, da kavo mečejo v morje da toliko milijonov po svetu strada, pravimo: je pač kriza. Celotno razne finančne škanđale, kakor je najnovejši škandal Aleksandra Stavijskega in njegovih tovarišev, razlagamo s krizo, češ, samo v krizi morejo pognati tako gnile gobe. Strokovnjaki pa vse te pojave v svetovnem gospodarstvu skušajo bolj znanstveno razlagati in jim poiskati vzroke. Eni, ki imajo bolj pred očmi nepregledne vrste brezposelnih, pravijo: „Dela ni.“ Drugi jih zavračajo: „Saj toliko in toliko in toliko tovarni stoji že leta in leta.“ Tretji zopet pravijo: „Odjemavcev ni.“ Zopet jih drugi zavračajo: „Saj je toliko tisočev lačnih, raztrganih, bosih. Odjemavcev dovolj za hrano, obutev, vse potrebščine, ki jih izdelujejo tovarne.“ Tako nam po vseh razgovorih in konferencah strokovnjakov ne ostane drugega kakor tisti večni izgovor: „Je pač kriza povsod“.

Vendar pa mora tudi kriza imeti svoje vzroke in krivca, ker kriza ni kakor potres, pred katerim je človek brez moči, kakor povodenj, ki prederi še večje nasipe, kakor strela, ki se ji tudi s strelivom ne moreš vedno ubraniti. Kriza je delo človeških rok ali vsaj človeške

pameti. Zato človeštvo pred to posledico svojega zaleta za vsakdanjim kruhom ni tako brez moči kakor pred naravnimi dogodki, ki zamajajo temelje zemlje brez njegove krivde. Če hočemo torej opustiti tisto omladno razlaganje in opravičevanje sodobnih bridkosti, si moramo najprej zbrati toliko poguma, da priznamo sebi in vsem strokovnjakom povemo v brk, da je kriza pravna beseda in nič več, če za ta žalostni gospodarski položaj ne moremo obdolžiti posameznika in kartele in truste in vse gospodarske organizacije. In ta duh, znan že stoletja, ta duh nadutosti in človeške zaljubljenosti v mrtvo stvar in brezobzirnosti, ki je po nauku teh tako zvanih strokovnjakov dovoljena v borbi za vsakdanji kruh in nevsakdanje milijone, je tisti krivec tega žalostnega položaja, ki ga opravičujemo in razlagamo z besedo — kriza. In dokler vlada ta duh v politiki in v gospodarstvu, ni rešitve. Na tega krivca je pokazal tudi papež v svoji zadnji okrožnici o socialnem vprašanju. Toda strokovnjaki in celo nekateri katoličani so to okrožnico z nasmeškom položili v svoje knjižnice, češ, papež ni strokovnjak. Tako smo po tolikih konferencah in anketah, javnih in tajnih razgovorih obstali tam, kjer smo bili — v krizi. Podoba je, da bo človeštvo toliko časa brskalo in vrtalo po svojem nadutem razumu za rešitvijo, dokler ne bo gorje priklopelo do vrhunca, ko bo ponižano in tepeno padlo na kolena in prisluhnilo božji besedi.

TEDENSKE NOVICE

TO ŠTEVILKO smo razposlali na nekatere naslove. Kdor bi hotel postal reden naročnik, ki bi dobival list po pošti, naj se poslužuje poštoznice. Če se ne misli naročiti, naj list s poštoznico vrne.

KRANJ

Kulturna prireditev v Črni mlaki je naslov igri, katero vprizori Delavski oder v dvorani Ljudskega doma v soboto 3. febr. ob 8. uri zvečer in v nedeljo 4. febr. ob 4. uri pop. Igra je satirična komedija, nastopa 30 oseb in ker bo to za Kranj nekaj, kar še ni imel prilike videti, bo gotovo Ljudski dom, kamor vse najlepše vabimo, obakrat gotovo poln občinstva.

Jubilej zvestega uslužbenca. Dne 3. feb. obhaja splošno znani in spoštovani gospod Jožef Weissseisen, služitelj na okrajnem načelstvu v Kranju s svojo gospo Ivano roj. Čarmanovo srebrno poroko. Pri okrajnem načelstvu vrši svojo naporno službo že 27 let. Štirim okrajnim glavarjem je služil, ves čas pa je vršil svojo službo vestno in v zadovoljstvo svojih predstojnikov in vseh, ki so imeli priliko občevati z njim. K srebrni poroki tudi mi iskreno čestitamo in želimo obema dočakati še zlato in diamantno poroko!

Notarsko mesto. G. Ivo Bakovnik javni notar, je 20. jan. ponovno prevzel notarsko službo po 14 mesečni težki bolezni. Ta vest bo v zadoščenje vsem, ki odličnega uradnika poznajo.

Avtomobil v plamenih. Preteklo soboto popoldne se je odpravil proizvajavec brezalkoholne pijače „Jogura“ Joža Ručigaj z dvema tovarišema v Št. Vid, da bi od tam pripeljal za mesarja Jamnika živinče. Komaj je došel do druge čuvajnice, kjer se cesta križa z železniško progo, ko je v razplinjaču avtomobila nastal ogenj, ki pa se je nekaj časa zadrževal pod šasijo. Ručigaj je ogenj opazil šele, ko je izbuhnil v kabini, nakar je motor ustavil, on sam in tovariša pa so poskakali iz dirajočega avtomobila. Avtomobil je gorel dve uri in je ostal le zadnji del voza. Ogenj so hoteli zatreti s tem, da so metali nanj sneg, ker vode ni bilo, kar pa ni nič pomagalo. Goreči avtomobil je dalj časa tudi oviral promet, ker takrat ravno vozijo tržiški avtobusi. Ručigaj ima škodo Din 30.000.—, zavarovan je pa nizko.

Smučanje je lepo, a tudi nevarno. V Torkli pod Šmarjetno goro, ki je vsak dan, zlasti pa še ob nedeljah pravi eldorado kranjskih smučarjev, je v nedeljo popoldne Toriš Nikolaj, delavec iz „Jugočeške“, padel tako nesrečno, da si je zlomil roko. Kriv si je deloma sam, ker je vozil z smučko, ki je imela odlomljeno konico.

Danes meni, jutri tebi. V Savskem predmestju je nenadoma umrla ga. Marija Prestor, žena strojnika Majdičeve elektrarne. Kljub temu, da je bolehal, je še hodila v cerkev in povsod okrog in je tudi zadnji dan še bila pokonci. V noči na sredo pa ji je odpovedalo srce in so jo našli zjutraj mrtvo. Pokojnica je bila mirna, blaga in pobožna žena, zapuščala v žalosti moža in pet otrok. Pokopali so jo v četrtek popoldne. Naj ji sveti večna luč, žalujočim naše sažalje.

Revizija pri cestnem odboru. Kakor izvemo, se vrši pri cestnem odboru v Kranju po nalogu kraljeve banke uprave v Ljubljani revizija. Ne dvomimo, da bo revizija ugotovila, da je vse v najlepšem in vzornem redu.

TRŽIČ

Občni zbor usnjarske in čevljar-ske zadruga Runo se je vršil v nedeljo, dne 28. januarja popoldne v Rokodelskem domu. Obilna udeležba zadrugarjev pri občnem zboru jasno kaže, da se vsi zavedajo velike važnosti svoje zadruge, ki je danes ena najvažnejših gospodarskih podjetij v Tržiču. Dvorana v Rokodelskem domu je bila pečna zadrugarjev. Lepo poročilo o delovanju zadruga v letu 1933 je podal predsednik Janez Majeršič. Zadruga je završila svoje 9. poslovno leto z lepim uspehom. Kljub

silni krizi se je zadruga usnjarska tovarna vedno lepše razvijala. V pretečenem letu se je vse podjetje preselilo v novo kupljeno tovarno, nekdanj last tvrdke Mašly. Tovarna se je z malimi stroški vsa preuredila. V obratu so se pretečeno leto začeli izdelovati poleg dose-danjih še novi usnjarski izdelki, posebno telečji in sportni boks, črni in rjavi ševro in lakasto usnje. Promet se je sicer vsled krize nekoliko zmanjšal. V pretečenem letu je usnjarska tovarna ohranila v službi vse delavstvo, okrog 50, ki ima pri zadrugi tako ugoden položaj, kakor ga nima nikjer delavstvo v naši državi v tej stroki. Članov ima zadruga 124. Na občnem zboru se je prebralo revizijsko poročilo, ki daje najbolje izpričevalo načelstvu, kakor celotni zadrugi, ki je morda ena najsolidnejših zadrug v Sloveniji. Tržiška »Runo« je krasen dokaz, kaj zmore delavstvo, združeno z obrtništvom v solidnem in poštenem delu. Ko so vse usnjarske tovarne v Tržiču propadle, je delavstvo in obrtnišstvo samo v najtežjih časih vodilo in vzdrževalo ves obrat, ki je kljub krizi celo napredoval. Na obč. zb. se je razvila zelo živahna debata o novem čevljar-skem podjetju, ki skuša pomagati čevljar-skim obrti v tej težki krizi. Splošno so čevljarji pokazali lepo umevanje za svoje koristi. Treba je res nujno, da se za čevljar-skob obrt napravi kaj resnega, da se obvaruje čevljar-skob stan pred popolnim polomom. Raznih shodov in govoranc je že dovolj, treba je resno na delo, da se rešijo težko prizadeti. Občni zbor se je vršil v lepi vzajemnosti in se je zaključil v splošno zadovoljnost.

ŠENČUR

Proč z gnolobo! Zadnje nedeljo, dne 28. t. m., je bilo v Šenčurju med šestu sv. mašo kaj malo molitve. Gospod župnik je s prižnice povedal novico ki je pretresla vse. Rekel je: „Beseda mi zastaja! Preveč je bridko! Mohor Janez — Jerebov fant — je mrtev!“

V Gašperlinovi gostilni je bil v soboto zvečer — menda med 10. in 11. uro velik halo. Dva pivca — eden je bil Mekar Janez — sta se skušala v pitju žganja. Morala sta za stavo v 15 minutah spiti en liter žganja. Pa sta se tako „postavila“, da sta ga spila že v 10 minutah. Ta rekord je povzročal veliko smeha! V kar najbolj razigranem razpoloženju je bilo končano prvo dejanje.

Sledilo je drugo. Fantje so gnali Moharja Janeza k dekletu. Bog ve, zakaj! Morda so mislili, da je Janez tudi tako razigran, kakor so bili njegovi tovariši. Pač niso slutili, da v nesrečnem Janezu že brska smrt z neusmiljeno roko. Sicer so vedeli, da ga je zavest popolnoma zapustila. V veseli razposajenosti niso opazili, da njihovemu tovarišu tudi srce že omaguje, da mu oči steklene, da koža postaja vlažno hladna, mrtvaško blede. Privlekli so ga do hiše Janezovega dekleta. Vrgli so ga v vežo: „Tu imaš Jančka!“ Janez pa je obležal, kakor je padel. Ni se več ganil. Kri je brez moči napravil preobilnemu sovražniku alkoholu zastajala v notranjih organih. Ko so proti jutru Janeza nekoliko natančneje ogledali, so z grozo opazili, da je — trd. Umrl je čisto sam zapuščen od vseh.

Tretje dejanje! Jerebov oče in mati se napravljata k sveti maši. Tedaj pride vest: „Vaš Janček je mrtev!“ Na saneh jima pripeljejo mrliča — sina edinca!

HRASTJE

V cerkvi. Veseli so vedno božični prazniki — posebno pa so bili letos, ker smo na pobudo našega dušnega pastirja dobili krasne nove jaslice. Naši neščotni otročiči imajo posebno veselje z njimi in hodijo pridno molit božje Dete ter ga prosit, da bi ga mogli posnemati, da bi rasli kakor v starosti, tako tudi v milosti pri Bogu in pri lju-

deh. Pa tudi marsikatero dobro mamico vidiš klečati pred jaselcami in goreče moliti za svoje drage otročiče. — Pa še nekaj! Za božič je pobožen in veren mož omislil za našo cerkvico dva elek-

trična žarometa, ki naravnost divno razsvetljuje cerkev, kjer kraljuje evharistični Kralj. Naj mu On njegovo požrtvovalnost v najobilnejši meri plača.

ZANIMIVOSTI

Huda zima v Galiciji.

Te dni se je vračal z božičnega dopusta vojak 22. ulanskega polka v svoj garnizon v mesto Brody v severovzhodni Galiciji. Blizu vasi Czernica so ga napadli volkovi, ki jih je huda zima prignala v bližino človeških bivališč. Pogumni vojak se je dolgo časa s sabljo branil pred tropom sestradanih zveri, ko pa se mu je sablja prelomila, jim je bil na samoti brez vsakega orožja prepuščen na milost in nemilost. Drugo jutro je patrolja na kraju strašne borbe našla samo oba konca sablje in nekaj ostankov čevljev — neme priče strašne smrti.

Planika — najljubša cvetlica „voditelja“ nemškega naroda

Dne 27. in 28. januarja so člani Hitlerjevih napadalnih čet prodajali po ulicah Münchena planike. Čisti dobiček te prodaje je bil namenjen za zimsko pomožno akcijo, ki jo je Hitler zelo na široko razvil po celi Nemčiji. Nemško časopisje je polno pozivov na prebivalstvo, naj pridno sega po „najljubši cvetlici“ svojega obožavanega „voditelja“ in naj jih nosi njemu na čast. Seveda si nihče izmed meščanov ni upal odsloviti člana od države tako priporočene organizacije, pa če mu je ponujal še bolj skromno planiko. Tako je ta priljubljena in od vseh pravih planincev cenjena roža v Nemčiji dobila svojega — patrona.

Nova ekspedicija v Himalajsko gorovje

Po toliko ponesrečenih poizkusih — doseči najvišji vrh himalajskega gorovja Mont Everest, so se že ponesrečile štiri angleške in tri nemške ekspedicije, so se Nemci znova opogumili, da naskočijo te gorske velikane, na katere še ni stopila človeška noga. Letos maja meseca bodo nastopili težavno pot na vrh Nanga

Parbat (8120m). Prvo ekspedicijo, ki je sknšala priti na ta vrh, je vodil Anglež Mummery l. 1802., ki pa se je vrnila brez uspeha. Druga ekspedicija na ta vrh je odšla l. 1932. pod vodstvom Monakovčana Willy Merkla. Pa tudi ta ekspedicija se je po mnogih bridkih izkušnjah in nečloveškem trpljenju vrnila nazaj — brez uspeha, ker so nosači-domačini ob silnih naporih popolnoma odpovedali. Merklu pa vkljub temu ni upadel pogum. Za l. 1934. pripravila novo ekspedicijo, katere se bodo udeležili najboljši vremenslovci, topografi in geografi Nemčije. Država je z velikimi podporami podprla to negotovo podjetje, tudi tibetanska vlada zelo prijazno gleda smeletujce. Ker so vremenske razmere najugodnejše v mesecih juniju in juliju, mora biti ekspedicija vsaj začetkom maja že ob vznožju do sedaj neprehodnega gorovja. Prvi člani te ekspedicije bodo zapustili Evropo sredi marca, drugi pa začetkom aprila. Ekspedicija je pripravljena silno skrbno in naravnost z vojaško disciplino, vendar pa si ji nihče ne upa prerokovati kaj večjega uspeha kakor vsem dose-danjim.

Že zopet rožljajo

Prejšnji teden je v Parizu predaval general Denikin, bivši poveljnik takozvane Bele armade, ki se je ob zlomu carske Rusije bojevala proti boljševikom. V tem predavanju pravi, da je leto 1935. najnevarnejše leto za nove svetovne vojne. To pa zato, ker se bo to leto vršil plebiscit za Saarsko ozemlje (kakor 1920. plebiscit za Koroško), ali naj to ozemlje ostane v Franciji, kakor je bilo dosedaj od mirovniških konferenc sem, ali pa se priključi Nemčiji. To leto poteče tudi mandat Japonske v Tihem oceanu. Ta dejstva bi po mnenju generala Denikina mogla vreči svet v nov krvavi vrtež.

SOCIALNA POLITIKA

Jugoslovanska strokovna zveza v Kranju. Preteklo jesen se je v Kranju na novo poživila jugoslovanska strokovna zveza. Kranj je postal v zadnjem desetletju velik industrijski centrum „Jugoslovanski Manchester“ imenovan, kamor prihaja na stotine in stotine mladih delavnih moči in to iz bližnje in daljne okolice. Kranjska predmestja postajajo delavske naselbine, kjer prebiva številno delavstvo zaposleno v tovarnah. Delavstvo, ki je bilo odtrgano iz poštenih krščanskih hiš, je po večini odločno krščanskega mišljenja in hočejo to prepričanje in mišljenje ohraniti tudi kot delavci. V delavske vrste hočejo zanesti in vpeljati pravega krščanskega duha, krščansko ljubezen in solidarnost, oni hočejo ostati in postati krščanski socialisti, ne pa morda socialisti Marksovega kova. Mnogi so tavalili okrog boječi, brez prave orientacije in se niso hoteli pridružiti onim delavskim skupinam, ki hočejo urejevati človeško družbo na temeljih materializma. Iz vrst krščanske mislečega delavstva je spontano izšla pobuda, da se v Kranju osnuje, odnosno poživijo Jugoslovanska strokovna zveza, ki je bila in je prava zagovornica delavskih teženj in hoče urediti socialno vprašanje na podlagi krščanske zapovedi ljubezni do bližnjega.

Pozivamo vse krščansko misleče kranjsko delavstvo, da se oklene Jugoslovanske strokovne zveze, ker le v skupnosti je moč in sila. Delavci naj podpirajo organizacijo pri njenem razvoju in rasti, da bo postala zaščitnica delavskih interesov v gorenjski metropoli in to na eni strani proti kapitalizmu, na drugi strani pa proti terorizmu raznovrstnih delavskih voditeljev. Novoustanovljeno organizacijo vodijo sami tovarniški delavci, katerim pa pomagajo tudi izobraženci, ki so smisel za delavske težnje črpali pri nepozabnem prijatelju delavstva — dr. Kreku. Pog živijo novo delavsko zajednico ter ji daj svoj blagoslov.

Rešimo naše čevljarstvo! Na občnem zboru usnjarske in čevljar-ske zadruga »Runo« se je med drugim

razvila zelo zanimiva debata, kako pomagati našemu čevljar-skemu stanu. V Sloveniji je do nedavnega živelo od čevljar-ske obrti več deset tisoč ljudi, danes je ta obrt na tleh. Čevljar-skob mojstri so obubožali, nekateri beračijo, drugi so morda za silo dobili kje kako zaposlitev, le nekaj malega jih še životari, saj celo največje čevljar-ske tovarne zapirajo ali zelo omejujejo svoje obrate. Vse gine pred znano konkurenco, kateri naša neorganizirana čevljar-ska obrt in industrija ni kos. Tu je treba nujno nekaj ukreniti! Shodov in zabavljanja v tem oziru je bilo že dovolj, uspeha — nobenega! Zadevo bi bilo treba dobro organizirati in iti na delo sistematično, tako kakor so v Avstriji storili in izrinili tujo konkurenco. Tej zadevi bo naš list posvetil vso svojo pozornost in pozivamo vse prizadete, naj pošiljajo Gorenjcu potrebne informacije in nasvete. Naš list ne bo podpiral tuje konkurence, ampak se bo boril z vsemi silami za to, da naša javnost podpira — domačine!

* * *

Strokovna skupina delavcev in nameščencev v Kranju ima v nedeljo, dne 11. februarja ob 9. uri dopoldne v Delavskem domu sestanek. Na sporedu je predavanje o delavskih stanovanjih.

Volitve delavskih obratnih zapu-nikov so se vršile v „Jugobruni“ v Kranju pod predsedstvom gg. Fr. Pisto-va in I. Kopača s temle Izidom: beli 86, rdeči 276 in modri 71. Mandati so se razdelili takole: beli 2 mandata, rdeči 6, modri pa 1 mandat.

Skupno združenje obrtnikov v Kranju naznanja svojim članom, da sprejema prijave za pomočniške izpite do vštetelega 12. februarja t. l. Izpiti bodo pa dne 1. marca 1934.

KRONIKA

K občinskim volitvam v Kranju

Gotovo bo zanimala vsakogar statistika o volivcih, ki so se udeležili zadnjih občinskih volitev v Kranju. Te statistike ni bilo težko napraviti, ker so bile volitve javne. Bo pa za marsikaj značilna. Podajamo jo v naslednjem.

Volivci	Dr. Šemrov	Pirc
Aktivni in upokoj. drž. uradniki, občinski nameščenci in drugi n.	26	172
Obrtniki in njihovi pomočniki	108	103
Prosti poklici	12	25
Privatni uradniki	26	21
Delavci	83	67
Trgovci, trgovski sodrujnik in podjetniki	66	41
Ostali, kakor: visokošolci, posestniki in privatniki	45	50

Uradniška organizacija. Kaj zmore uradniška organizacija, se je videlo pri občinskih volitvah v Kranju. Nabavljala zadruga državnih nameščencev v Kranju je tudi posegla v boj s tem, da je prispevala primeren znesek; sicer ni bil velik, štel je pa le. Uradniško listo so nazvali „beraško listo“ nasprotniki, ki so tvorili listo kapitalistov (predstavljala je menda 150 milijonov). Kljub temu je zmagala beraška lista!

GLASOVI V JAVNOST!

Nekdaj so imeli ljudje, ki so smatrali, da se jim godi krivica in ki pravice niso mogli najti, to lepo navado, da so se „zatekali v javnost“. Vsi ozir, ki so jih imeli taki nesrečnejši še do sebe ali do svojih rodbin, so v najhujši stiski morali pasti, tako da je na pomoč poklicana javnost mogla nepristransko presoditi, kje je pravica in kje krivica.

Javnost je bila torej najvišji sodnik, višji kakor vsi pisani paragrafi, kajti za „javnost“ je bil odločilen in merodajen samo pravni čut naroda.

Danes pa opazujemo baš nasproten pojav. Mi vidimo, da se najboljši ljudje, ljudje čistih rok in svetlih značajev, iz javnosti umikajo in pred javnostjo kar beže...

Velika je morala biti izprememba, da je tako daleč prišlo, in nam skoraj nerazumljiva. Če pa si pokličemo v spomin razne dogodke, ki dajejo naši novi dobi svoje posebno obeležje, bomo razumeli tudi ta pojav in ne bomo se zmotili, če trdimo, da je eden glavnih vzrokov tega žalostnega pojava omajana vera v omajani pravni čut, čegar posledica je in mora biti splošno medsebojno nezaupanje in beg iz javnosti in pred javnostjo.

Ubita javna morala ni nikjer rodila tako žalostnih posledic, kakor jih je rodila v političnem življenju. Zloraba demokracije je udušila v ljudski množici vsak čut za poštenje in dostojnost in demagogija najslabše vrste se je tako bohotno razpasla po celi deželi, da je prerastla vsako plemenito čutenje. To, kar so imenovali ljudje nekdanje dostojnost, se je moralo umakniti umazanosti, pred umazanijo pa čisti ljudje in čisti značaji beže, da se še sami ne umazajo. Zato pa se vrste moralno neoporečnih ljudi vedno bolj redče.

Ta pojav pa ni in ne more biti zdrav. Če pojde tako naprej, bomo kmalu

videli nastopati v javnem življenju le ljudi, katerim se pošten človek že na daleč umakne, še manj pa, da bi jim segel v roko.

Tako daleč pa ne sme priti. Kakor se kmet ne sme ustrašiti še tako zapleveljene njive, ampak se mora odločiti, da plevel energično poruče, pa če si pri tem neprijetnem delu še tako umaže svoje roke, prav tako se mora vse, kar je med nami še čistega, poštenega in dobrega, odločiti, da tudi na naši narodni njivi poruče ves plevel in odstrani

Mlekarstvo

Naše mlekarstvo in „Gorenjec“

Težko, če se ne bo kdo že nad naslovom tega članka spotaknil, češ, to spada v strokovni list, ne pa v tega neznanega „Gorenjca“, ki zopet po dolgem času prihaja med nas v teh težkih časih, ko mu je skoraj gotovo že naprej postavljeno vprašanje, če niso že tudi njemu dnevi šteti kakor njegovim prednikom. Delno — ako gledamo s splošnega stališča, bi bil ta ugovor že umesten. Toda ako upoštevamo, da je na Gorenjskem mlekarstvo najbolj razvito, samo zase precej dovršena celota — za izpopolnitev raznih malenkosti, zlasti v organizatoričnem pogledu, nam bo ravno lokalni list zelo dobrodošel in nam lahko uspešno pomagal, da se nahaja vse skupaj v enih in istih lokalnih razmerah, da so nam tudi interesi skupni in v nekaterih ozirih tako svojevrstni, da se dá o njih zopet razpravljati samo v lokalnem listu, potem pač moramo reči, da v naših razmerah tudi v „Gorenjca“ spada mlekarstvo. Ako vse to prav dobro premislimo, zlasti zgoraj omenjene razloge, potem moramo brez nadaljnega priti do zaključka, da bomo edino v našem lokalnem listu lahko po domače razpravljali razna važna vprašanja našega mlekarstva, ki so važna samo za nas, radi česar v druge liste ne spadajo, bi celote ne zanimala ali je pa tudi bolje, da se o njih na tak način ne razpravlja.

Poleg omenjenega bi se tega lista lahko posluževali za razna naročila, obvestila in ev. tudi vabila med članstvom, tako da bi nadomeščal razne sedanje okrožnice, s katerimi je precej težav zlasti radi razpošiljanja, pa še naznanilo nikdar tako daleč ne prodre, kakor bi lahko s lastnim lokalnim listom, ki bo pa seveda moral imeti v ta namen vedno posebno kolono.

Nasprotno bi se pa v tem listu, ki bo moral biti urejevan po domače, ako se bo hotel uveljaviti med ljudstvom, lahko uveljavljali in sodelovali tudi taki, ki zaradi svojega položaja gledajo na mlekarstvo le od zunaj, od koder se marsikaj drugače vidi. Dostikrat bo celo bolje, da bi take stvari napisali v list zaradi skupnega razpravljanja. S takim

Vabilo na veliko

ZBOROVANJE mlekarskega združništva

ki ga priredi

Zveza mlekarskih zadrug za Drav. banov.

v ponedeljek 5. t. m. ob 10 uri dop. v Kranju v Ljudskem domu

Spored:

1. Splošno mlekarstvo in Zveza mlekarskih zadrug. Franjo Pavlica. (Mlekarstvo organizacije, izpopolnjevanje produkcije, naš trg, konkurenca iz Hrvatske.)
2. Položaj na mlečnem trgu in prekupništvo. Lovro Novak.
3. Gospodarski temelji združnega mlekarstva Josip Sustič.
4. Pomen združitve majhnih mlekarskih obratov v večje obrate. Ivan Zupan.
5. Splošno gospodarstvo in združništvo. Ing. Venko.
6. Blagovno združništvo v kranjskem srezu. Alojzij Lesjak.
7. Davščine, obrt in higijenski predpisi ter mlekarstvo. Valentin Janhar.
8. Sprejem resolucij.
9. Film o danskem kmetijstvu. Franjo Pavlica.

Iz gornjega sporeda je razvidno, da se bodo na tem zborovanju obravnavala vsa najvažnejša kmetijska vprašanja gospodarska vprašanja našega sreza, vsled česar naj bi na zborovanju ne manjkalo noben kmetovalec.

Pokažimo, da se zavedamo resnosti časa in potrebe popolne združitve vseh kmetov v zadrugah, v katerih edino je naša rešitev.

Združene mlekarske zadrug kranjskega sreza.

iz naše narodne hiše vso gnilobo in ves smrad, ki dela bivanje v njej nezno. Ni prijetna ta žrtev; toda žrtvovati se bo treba v korist skupnosti.

Gospodar, ki leno stoji ob strani in mirno gleda, kako se mu kvari njegovo premoženje, ni dober gospodar — to sploh ni gospodar. Samo tisti, ki se tudi največje umazanije ne boji, ampak se je pogumno loti, da jo zatre in odpravi, samo tisti ima pravico reči: Storil sem svojo dolžnost!

Ne bežite torej iz javnosti, ampak napravite pogumen korak nazaj v javnost, kar nas je še mož-junakov in poštenjakov!

(„Kmetijski list“)

GOSPODARSTVO

sodelovanjem in nasveti bi stvari lahko veliko koristili.

Ako se bomo zavedali velikega pomena takega lista, ki mimo tolikih gospodarskih, kulturnih in drugih raznih organizacij našega sreza lahko vrši veliko poslanstvo, ako se ga bomo vsaj za potrebo posluževali, bo postal nekaka vez med vsemi tistimi, ki danes delujejo v raznih panogah na istem polju. Delo bo radi medsebojne zveze vseh plodovitejše in bomo laže potem zasledovali skupni cilj.

Zaščitnim dolžnikom-kmetom!

„Hranilnica in posojilnica v Kranju“ (Ljudski dom) pozivlja one kmete, ki so pri njej zadolženi in mislijo, da imajo pravico do zaščite po uredbi o zaščiti kmeta z dne 22. novembra 1933, da ji takoj predložijo dokaz, da so zaščiteni. To je potrebno radi tega, ker mora posojilnica z dnem 23. novembra 1933 zaključiti račune zaščitnih kmetov in jih od tega dne dalje voditi po določilih uredbe. Seveda velja ta poziv samo za one dolžnike-kmete, ki tega niso že uredili s svojim denarnim zavodom. Dokler prizadeti dolžnik ne dokaže denarnemu zavodu pravice do zaščite, mu ne more zavod nuditi ugodnosti po uredbi. Dokazi o pravici do zaščite morajo biti verodostojni in resnični. Neresnične podatke lahko smatra denarni zvod za poskus prevare, ki je kaznjiv.

Po določilih uredbe morajo dolžniki denarnim zavodom predložiti dokaze, da so ob času zadolžitve:

1. sami ali s člani svoje rodbine obdelovali zemljo,
2. da njihova posestva tedaj niso presegala 75 ha orne zemlje (njiv, travnikov, vrtov, vinogradov, torej brez gozdov, pašnikov, ribnikov kamnolomov),
3. da je bila tedaj njihova davčna podloga ali katastralni čisti donos za odmero zemljarine, in v okolici mest in trgov poleg tega tudi podloga za odmero zgradarine, v kolikor ta ni presegla 10.000,- Din, višja kakor pa podloga za odmero drugih neposrednih davkov. Isto velja tudi za posestva maloletnih, za kmetijske zapuščine in za take

kmete, ki radi boleznih ali drugih neuklonljivih vzrokov niso mogli sami obdelovati zemlje.

Najemniki posestev morajo dokazati, da so se v času zadolžitve kot najemniki bavili s kmetijstvom kot glavnim poklicem in da niso plačevali nobenega davka, razen morda uslužbenskega.

Bajtarji, sezonski delavci in podobni morajo dokazati, da so imeli značaj kmeta, t. j., da so živeli na svoji domačiji in obdelovali zemljo, torej da so se bavili s kakšnim drugim poslom le kot s postranskim zaslužkom.

Uredba sicer določa, da izdaja gori omenjene dokaze županstvo, vendar navadno potrduje županstva ne zadostuje, ker ne nudi dokaza, saj dokazanih pripomočkov županstva v večini slučajih sama nimajo. Zato naj dolžniki preskrbe pri devčnih upravah številčne podatke o davčni podlagi za davke, ki so jih plačevali ob času zadolžitve, ali pri sodiščih zemljknižne podatke in jih predložijo denarnim zavodom osebno ali po pošti. Točne podatke županstva morajo torej predložiti v glavnem le oni, ki so se poleg kmetijstva bavili še s kakim drugim poslom.

Kartel tovarn mila v Jugoslaviji se je razbil. Iz dobro informiranih trgovskih krogov smo doznali, da se je kartel t. j. združenje tovarn mila v Jugoslaviji razbil. To pomeni, da se bodo cene mila znatno znižale.

Žitvinski sejem v Kranju 29. jan. Na trg so prignali 54 volov, prodanih je bilo 42, cena se je gibala med Din 1200— do 3500—; krav 20, prodanih 9, cena Din 900— do 2000—; 1 tele prodano, cena Din 300—; 1 bik, prodan, cena Din 1200— do 5400—. Svinjski trg je bil slabo založen, povpraševanje veliko, zato tudi vse prodano. Prignali so 11 svinj in 10 prašičev, prodano je bilo vse po ceni Din 100— do Din 1800—.

Krompir. Kljub slabemu vremenu je Kmetijska okrajna zadruga v zadnjih dneh naložila 18 vagonov gorenjskega krompirja, ki je dobro in v najboljšem stanju prispel na določena mesta,

Vrednost denarja

Jugoslovanske borze za devize so notirale dne 30. I. 1914 za	Z 28-50% na-platfom Nar. banke
1 francoski frank Din 2-25	2-89
1 angleški funt „ 180-68	232-17
1 ameriški dolar „ 35-80	46—
1 italijansko liro „ 3—	3-86
1 češko krono „ 1-69	2-17
1 nemško marko „ 13-55	17-41
1 švicarski frank „ 11-14	14-31
1 belgijski frank „ 8—	10-28
1 holandski goldinar „ 33—	29-50
Avstrijski šiling pa je notiral na naših borzah od Din 9-02 do Din 9-12.	

Našim dopisnikom. Več zelo aktualnih člankov je moralo v tej številki zaradi pomanjkanja prostora odpasti. Naše sodelavce prosimo, naj nam oprostite. Njih prispevki pridejo na vrsto v prihodnji številki. — Pač pa prosimo svoje prijatelje po vseh gorenjskih krajih, naj nam stalno poročajo o važnih dogodkih. Vsak dopis mora biti podpisan s polnim imenom, ki mu je dodati natančen naslov, sicer za objavo ne more priti v poštev.

Da! Da, najboljši Vam nudi prva zlatarska delavnica na Gorenjskem B. Rangus, Kranj

MALI OGLASI

Za vsako besedo v malih oglasih se plača 50 para. Najmanjši znesek pri teh oglasih je 6 Din. — Oglas se plača pri predaji naročila. Za odgovor treba priložiti 2 Din v znakah.

TRGOVSKI LOKAL - popolnoma opremljen - se takoj odda v najem v Korkriškem predmestju št. 128. Poizve se v župni pisarni v Kranju.

HLAPEC, vaje vseh kmetijskih del, se sprejme v župnišče v Kranju. Potrebno je priporočilo domačega župnika.

KUPI SE BIK od 1 do 2 let star, pincgavske pasme. Ponudbe na upravo „Gorenjca“.

KUPIM GITARO v dobrem stanju. Ponudbe na upravo „Gorenjca“.

A. LEVIČNIK

URAR
KRANJ — JESENICE

Največja zaloga ur, zlatnine, srebrnine in draguljev. Krasna izbira krstnih, birmanških in poročnih daril.

Vsa popravila, urarska in zlatarska, se izvršujejo solidno in najceneje.

Vsakovrstne deželne pridelke

kupuje vedno po najvišjih dnevni cenah in prodaja prvovrstno banaško moko, otrobe in druge mlevske izdelke

Franc Gorjanc

Kranj

Albin Jazbec, Kranj 100

nudi za birmance in prvoobhajnance — za dečke kakor za deklice — obleke po čudovito nizkih cenah. Istočam klobuki, srajce in nešteto predmetov za dom.

Vinko Oselji

pečarski mojster
Kranj, Kokriško predm. 37

Stalna zaloga in postavljanje vseh vrst peči in štedilnikov. Ploščice za oblaganje sten in tlakov ter vsa v to stroko spadajoča dela nudi in postavlja solidno in po najnižjih cenah. Zahtevajte prospekte.

KOVINA

ŽELEZNINA
NA DROBNO
NA DEBELO

KRANJ

Kmetijska okrajna zadruga

registrovana zadruga z omejeno zavezo

v Kranju

Največja onoučevalna zadruga na Gorenjskem

Kupuje od svojih članov krompir, fižol in vse poljske pridelke po najvišjih dnevni cenah.

Prodaja svojim članom umetna gnojila, cement, koruzo, semena, krmila, moko, motorje in vse specerijsko blago po najnižjih cenah.

Kmetovalci, bodite člani te zadruge!

Priporoča se staroznana
manufakturna
zaloga

LOGAR & KALAN

Lastnik
Srečko Vidmar

Kranj

Velika zaloga

Najnižje cene

Janko Rant

Kranj
Dravska

Trgovina z deželnimi pridelki in mešanim blagom. Spirit in žganje v odprtih in zaprtih steklenicah. — Na drobno in na debelo. — Telefon št. 65 - Brzjavci: RANT KRANJ

Kupite

„JADRAN“

čevlje

do 15. februarja, katere dobite po znižani ceni

Trgovina „JADRAN“, Kranj, Glavni trg.

Tiskarna Tiskovnega društva v Kranju

r. z. z o. z.

Izdeluje v okusni opremi: raznovrstne knjige in brošure, časopise, cenike, prospekte, jedilne listke, trgovinske in obrtniške tiskovine, diplome, etikete, osmrtnice, razglednice itd., v eno ali večbarvnem tisku.

Specijalno je urejena za izdelavo raznovrstnih letakov, reklamnih tiskovin in plakatov v večbarvnem tisku po najmodernejših načrtih.

Solidna in točna izvedba.

Cene najzmernejše.

Telefon št. 73.

HRANILNICA in POSOJILNICA v KRANJU

(Ljudski dom) r. z. z n. z.

Sprejema hranilne vloge in tudi vloge na tekoči račun. — Hranilne vloge se lahko vplačujejo tudi potom poštne hranilnice in so vlagateljem tozadevne položnice na razpolago.

Nove hranilne vloge se obrestujejo po dogovoru in se izplačujejo vsak čas brez napovedi.

Hranilne vloge se obrestujejo najugodneje.